

Katyń 1940

<http://katyn.ipn.gov.pl/kat/polecamy/5950,Dr-Joanna-Zelazko-Dzieje-sprawy-katynskiej-na-przestrzeni-70-lat-historii.html>
2018-07-18, 19:47

Dr Joanna Żelazko: Dzieje sprawy katyńskiej na przestrzeni 70 lat historii

W 2017 r. mija 77 lat od mordu popełnionego przez funkcjonariuszy sowieckiego NKWD na podoficerach oraz oficerach Wojska Polskiego, Korpusu Ochrony Pogranicza, policjantach i funkcjonariuszach straży więziennej. Na mocy decyzji członków Biura Politycznego KC WKP(b) z 5 marca 1940 r., zostali oni bez procesów sądowych skazani na śmierć. Zginęli w lesie koło Katynia i w tamtejszej willi NKWD oraz w siedzibach NKWD w Charkowie i Kalininie (obecnie Twer). Miejsca pogrzebania ciał w Katyniu, Charkowie i Miednoje starannie maskowano, aby zbrodnia ta pozostała na zawsze tajemnicą. Na mocy tej samej decyzji, śmierć ponieśli również Polacy przetrzymywani w więzieniach na terenie tzw. Zachodniej Białorusi i Zachodniej Ukrainy.

Ogłoszenie przez Niemców 13 kwietnia 1943 r. informacji o odnalezieniu w lesie katyńskim masowych grobów z ciałami polskich oficerów, zakończyło wprawdzie poszukiwania miejsca pobytu jeńców – jak

Ppłk John H. Van Vliet Jr. (zdjęcie z czasów studiów w West Point) – autor raportu z Katynia, znanego jako Raport van Vlieta, który przekazał Pentagonowi w 1945 r.

Iwan Kriwoziercow – jeden z z najważniejszych rosyjskich świadków Zbrodni Katyńskiej rozmawia z członkami Międzynarodowej Komisji Lekarskiej – Las Katyński, 29 kwietnia 1943 r. (Imperial War Museum)

Ekshumacje w Lesie Katyńskim, 1943 r. (Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej)

wówczas sądzono żyjących –
ale jednocześnie
zapoczątkowało spór o
wskazanie winnych zbrodni.
Przez następne pięćdziesiąt lat
funkcjonowały jednocześnie
dwie – sprzeczne ze sobą –
opinie na ten temat. Jedna: o
winie Sowietów, głoszona w
świecie zachodnim oraz przez
Polaków tam mieszkających,
potwierdzana w nielegalnej
literaturze ukazującej się w
drugim obiegu w Polsce. I
przeciwna jej – narzucona
przez ZSRR, oficjalnie
obowiązująca w Polsce i
państwach Europy
Środkowo-Wschodniej, według
której sprawcami zbrodni byli
Niemcy.

Pół wieku po zbrodni, 13 kwietnia 1990 r. opublikowane zostało w Moskwie przełomowe oświadczenie agencji TASS. Komunikat potwierdzał, że odpowiedzialność za mord dokonany wiosną 1940 r. ponosi sowieckie NKWD, zaś personalnie obwinieni zostali Ławrientij Beria i Wsiewołod Mierkułow. W tym samym dniu, prezydent ZSRR Michaił Gorbaczow przekazał przebywającemu na Kremlu prezydentowi Polski Wojciechowi Jaruzelskiemu pierwszą partię dokumentów, dotyczących losów polskich jeńców wojennych w ZSRR.

Począwszy od tego roku, zawsze 13 kwietnia, Polacy na całym świecie obchodzą Światowy Dzień Pamięci Ofiar Katynia. 14 października 2007 r. Sejm RP ustanowił 13 kwietnia świętem o charakterze państwowym i zmienił jego nazwę na Dzień Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej.

Poniżej prezentujemy tekst pt. *Dzieje sprawy katyńskiej na przestrzeni 70 lat historii*, który pochodzi z publikacji [Jeńcy wojenni z Łódzkiego – ofiary Zbrodni Katyńskiej](#), wydanej w 2011 r. przez Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Łodzi jako efekt konferencji naukowej zrealizowanej w Łodzi 15 kwietnia 2010 r., w ramach obchodów 70. rocznicy Zbrodni Katyńskiej.

Piotr Zawilski, dr Joanna Żelazko

PLIKI DO POBRANIA

[Dr Joanna Żelazko: Dzieje sprawy katyńskiej na przestrzeni 70 lat historii \(pdf, 215.42 KB\) 07.04.2017 15:00](#)